

Havnar Keyppsamtøka 25 ár

Ábyrgdarkensla limanna hvørvur

— Mitt føðingardagsynski til Havnar Keyppsamtøku og FK sum heild skal tí vera, at tað verður latið limunum í hvørfari deild sær upp í hendi at stíla fyri sínum viðurskiftum innan fyri felagsrammurnar, at teir eisini sjálvir sleppa við at figgja fyrir-tøkuna, so teir veruliga kunnu kenna, at keyppsamtøkan er teirra; at teir ikki bert hava AVGERÐINA, men eisini ÁBYRGDINA, skrivar Sverri Egholm í samband við, at tað í dag eru 25 ár, síðani Havnar Keyppsamtøka lat upp handil

Royndirnar við samvinnu-feløgum og keyppsamtøk-um hava verið merkiliga fáar og so ringar. at Louis Zachariasen, ein av pionerunum, ikki uttan grund hevur hesi pessimistisku orð at siga um tær í Varðanum 1936:

»Samvinnurørslan tykist at nørast á undan ári í øllum Norðurlondum. Meira enn alt annað er tað fólkdið sjálvt, sum búnað í síni hugsan á samvinnuleið. Einstaklingakeypmannsskapur og samvinnuhandil eru so ymiskir í grundáskoðan, at tað ofta skal long tíð til at venda fólks hugsan í hesum forum. At stovna samvinnufyrirtøkur við einum fólkatilfari, sum livir og hugsar í keyppmannskapi einstaklinga, vil vera nakað tað sama sum at royna tónleik við fólk, sum als ikki skilur tónalist. — Øll sonn fólkenning kemur inn-ann úr sálardýpinum.«

Atmosferan í Bringsnagøtu

Hetta er framvegis so. Kortini eru tað 25 ár síðani Havnar Keyppsamtøka opnaði í Bringsnagøtu. So tað lat seg gera.

Krambúðin var litil og úrvalið ikki tað stóra. Har var trongligt og lágt til loftið. Men har var hugnaligt á ein serligan hátt. Tað reykt av handilsvøru, sum í øðrum småhandlunum. Men har var eisini nakað annað; atmosferu kunnu vit rópa tað. Tey, sum trúliga handlaðu har, kendu seg veruliga sum medeigandi limir, meira enn sum vanligir kundar. Tey vóru pionerar. Hetta var eisini spennandi og stuttligt. Gekk tað ikki, so kundu tey lættliga missa meira enn tær innskotnu 100 krónurnar. Ábyrgdin var solidarisk. Allir limir høvdu ábyrgd og tað eggjaði sjálvsagt til ansni og sparsemi. So sparsom vóru fleiri, at tey høvdu pappirsposar við til at lata vøruna uppi.

Eg minnst onkran nevndarfund inni á goymsluni, í kjallaranum aftanfyrir. Stólar vóru ikki til øll, so nøkur máttu sita á tekassum ella líkandi.

Væl varð fylgt við og ansað eftir rakstrinum. Hvør króna, sum sparsast kundi, varð spard. Ikki so heilt litið av idealismu var uppi. Annars hevði eisini hendan royndin misseydnast.

Umstøðurnar vóru øðrvísi. Um ikki so ringar figgarliga sum í 1930árunum, so munandi verri enn í dag. Hundradkrónuseðlarnir vóru færri, um enn tú fektst meira fyrir teir kanska.

Umsetningurin hetta fyrsta roknskaparárið frá oktober 1952 til apríl 1953 var gott 118.000 kr. Fyrsta heila roknskaparárið 1953/54 var umsetningurin 350.000 kr. Seinasta ár seldi Havnar Keyppsamtøka einsamøll fyrir næstan 18 miljónir kr.!

Ágangurin styrkti um støðuna

Hendan fyrsta keyppsamtøkan er ígjøgnum ymsar trupulleikar vaksan upp úr litlum og ongum til eina stórfyrirteku eftir 25 árum. Her liggur stórt og miðvíst arbeiði aftanfyrir. Stútt og stillisliga hevur verið arbeiðt. Skilagott arbeiði, sum stundum hevur sæð út av litlum, men sum hevur verið neyðugt. Uppgávurnar eru vaksnar og samtøkan hevur ment seg við teimum. Bara tað, at hvør einasti feroyingur veit, at keyppsamtøkur eru til, er stórt framstig.

Tey mongu álopini á keyppsamtøkurnar eru fækkað. Fólk hava sæð, at tey vóru ógrundað. Føroysk virki tora aftur órædd at lata vøru til teirra og eingin roknar longur við at skula missa starvið, um hann gerst limur í samtøkuni.

Eg minnst kunngerð frá bilstjóra, sum sá seg noyddan at boða frá, at hann hevði meldað seg út og ikki longur koyrdi fyrir Havnar Keyppsamtøku.

Hesin ágangur styrkti bert um støðuna hjá samtøkuni; virkaði ofta sum góð reklama og gav vaksandi limatal.

Eg ivist ikki í, at størsta orsøkin til, at hendan royndin við Havnar Keyppsamtøku eydnaðist so væl, er tann, at limirnir veruliga kendu eina ábyrgd av bæði krambúð og felag.

Sverri Egholm

Solidariska ábyrgdin er burtur

Um nakar vandi skuldi verið í hesi vælferðini, so haldi eg hann vera tann, at hendan ábyrgdarkensla limanna hvørvur. Solidariska ábyrgdin er burtur. Skuldi tað ótrúliga hent, at samtøkan fór á heysin, so missir eingin limur eitt oyra. Innskotið er bert 10 kr. Í fyrstani var tað 100, síðani 200, til tað seinni varð lækkað aftur. Nú eru feløg ella deildir stovnaðar av FK kring landið. Hesar deildir hava einki innskot, bert 10 kr. pr. lim. Tað í sær sjálvum elvir onga ábyrgdarkenslu.

Høvuðssætið hjá FK er í Havni. Deildin í Havn hevur tað avgerandi orðið. Heldur ikki tað fremur ábyrgdarkenslu á byggunum og hevur ongantið gjørt tað, sjálvt um menn siga nakað annað. Sundurlyndið í fólkinum, skilnaðurin ímillum bygdir og landspartar, eru veruleikar sum ikki slepst undan enn eina tíð. Tað skal øðrvísi menning av fólkatilfarinum til, fyrir at visa aftur til Louis Zachariasen.

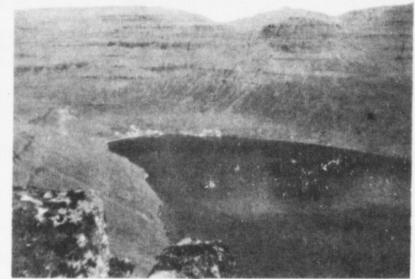
Mitt føðingardagsynski til Havnar Keyppsamtøku og FK sum heild skal tí vera, at tað verður latið limunum í hvørfari deild sær upp í hendi at stíla fyrir sínum viðurskiftum innan fyri felagsrammurnar, at teir eisini sjálvir sleppa við at figgja fyrirtøkuna, so teir veruliga kunnu kenna, at keyppsamtøkan er teirra; at teir ikki bert hava AVGERÐINA, men eisini ÁBYRGDINA. Tað hevði eggjað til kapping og størri limaáhuga á staðnum. Hjálpin frá FK má vera hjálp til sjálvhjálp.

Vit koma ongantið á mál, men samtøkuhugsjónin hevur fingið fótast og verður tí einstaka og samfelagnum sum heild til uppaftur størri gagn, fær hon ta undirtektu í fólkinum, hon hevur uppiborið. Tað er ikki nóg mikið bert at vera limur fyrir at fáa biligari vøru. Keyppsamtøkurnar hava brúk fyrir nógvum góðum kundum, men meira fyrir limum — aktivum og hugaðum limum.

Góða framtíð!

Sverri Egholm

kring oyggjarnar

Árnfirðingar fiskað nógv í summar

Maskinbátarnir, sum hava røð úr Árnafirði í summar, hava havt góðan fiskiskap. Virkið í bygðini, Norðurfisk, hevur tikið móti 65 tonsum av ráfiski í summar, og er hetta tað mesta, síðani virkið byrjaði í august 1974. Triggir bátar hava verið úti, hvørja ferð líkindi hava verið, og tveir aðrir hava verið viðhvørt. Teir hava sett uml. 35 stykki og hava í miðal fingið 1500 pund, onkuntið upp í 3000.

Um eina ella tvær vikur gevast bátarnir fyrir í ár. Teir verða drignir upp, og mennirnir fara til Klaksvíkar at rógva út við bátum haðani. Útróðurin úr Árnafirði byrjar aftur um mánaðarskiftið mai-juni.

Neyðugt at byggja út

Tá bátarnir í Árnafirði ikki fiska, keypir Norðurfisk hýsu frá Kósavirkinum í Klaksvík. Hetta er litil hýsa, undir 40 cm, og hon verður skorin til flak og »singlefryst«, tvs. hvørt flak verður fryst sær. Flakið verður selt til Onglands, har tað verður víðari viðgjørt, so tað verður klárt at koyra á pannuna. Í hesi vikuni fóru 4,5 tons avstað. Innmillum framleiðir virkið fiskakøku. Til hesa framleiðslu verður keypt hýsu- og toskafلاك frá Kósavirkinum. Arbeiðsumstøðurnar eru trøngar, teir neyðast at goyma fiskin í sama rúminum sum teir arbeiða. Tað er eisini ov trøngt at gera fiskakøkur og skera flak samstundis.

9 fólk hava arbeiðt á virkinum í summar. Í fjør fekk Norðurfisk 213 tons av ráfiski

og útflutti 85 tons av flaki og framleiddi 10 tons av fiskakøkum.

Ætla at royna útflutning

Norðurfisk í Árnafirði ætlar nú at royna at fáa fiskakøkurnar, virkið framleiðir, á útlandska marknaðin. Í hesum sambandi eru nýggjar innpakkingar gjørdar. Tær, sum higartil hava verið brúktar, hava ikki riggað nóg væl. Hetta var helst orsøkin til, at tað ikki eydnaðist at fáa vøruna at støðast á svenska marknaðinum, higgar hon einaferð varð send. Svium dámdi væl fiskakøkuna, men tað vil ofta vera so, at innpakkingin hevur eins stóran týdning og innihaldið.

Tað er enn ikki avgjørt, hvørja lond útflutt verður til í hesum umfarinum, men teksturin á teimum nýggju pøkkunum er prentaður á norskskum og frønskum umframt á føroyskum. Tað verður helst Føroya Fiskasøla, sum kemur at hava útflutningin um hond.

Landsrætturin

Mánadagin kemur landsrætturin til Føroya, og skal hann vera her í eina viku. Triggir dómarrar og ein skrivari eru við í ferðini.

Froyur undir Íslandi

Trolarin Froyur landaði 52,5 tons av ísfiski undan Føroyum til Lynfrost í Runavík friggjadagin í síðstu viku. Froyur roynir nú undir Íslandi.

Nakrir linubátar hava avreitt til Lynfrost í vikuni. Mánadagin høvdu teir tilsamans 15.000 pund og mikudagin 40.000. Lynfrost hevði 1. oktober tikið móti 4.669 tonsum av ráfiski. Alt árið 1976 fekk virkið 4.591 tons.